

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

35. TÝDEN (28.8.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Po deštích na polích mnoho škůdců není. Vlhko využili plzáci, kteří se z okolní vegetace přemísťují do porostů a škodí především na okrajích. Molice zůstává nejpočetnějším škůdcem, v některých místech zůstává více dřepčků. Koncem léta se začínají k povrchu přesunovat drátovci. Vlhké počasí podporuje výskyt pochmurnatky.

Brukvovitá zelenina - nejčastějším škůdcem zůstává molice, která může způsobit svojí přítomností na sklizených produktech vadu vzhledu (líhnoucí se dospělci ve skladech a obchodech). Po úspěšné ochraně a s pomocí vzcházejících výdrolů řepky či meziplodin s hořčicí významně ubylo dřepčků, kteří dávají mladým, šťavnatějším rostlinám přednost před zeleninou s tuhými listy. Přesto ještě budou nějakou dobu patřit mezi významné škůdce, než se situace stabilizuje. Zápředníčky, třásněnky i bělásci zůstávají pod prahem škodlivosti. Někde přežívají malé kolonie mšice zelné, ale ve většině porostů dospělci ani nymfy nejsou. Občas se vyskytují dospělci vrtalek, larvy mohou lokálně vytvářet chodbičkové, později plošné miny v listech.

Ostatní zelenina - nejvýznamnější zůstává třásněnka na cibuli, ale se zasycháním natě a sklizní význam postupně klesá. Pokračuje nálet osenice polní, početnost je průměrná až podprůměrná, riziko škod je obecně nízké, ale s ohledem na rozvleklost náletu se může lokálně přemnožit. S koncem léta se začínají přesouvat k povrchu drátovci, kteří mohou poškodit brambory a další podzemní části rostlin. Deštivé počasí vyhovuje pochmurnatce, monitorovat výskyt dospělců na žlutých lepových deskách.

Riziková: molice, dřepčci, drátovci, zápředníček, housenky, třásněnky, mandelinky

Molice vlašovičnicková

- na většině sledovaných lokalit se daří držet pod prahem škodlivosti, počasí je příznivé, při zanedbání ochrany se může rychle přemnožit. Hlavním zdrojem jsou molice ze zelenin, napadené porosty zaorat co nejdříve po sklizni.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině. Nezaměňovat s molicí skleníkovou (je menší a bez tmavých skvrn na křídlech), škodí ve sklenících, ale na polích se téměř nevyskytuje.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhoduje o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost v závislosti na ochraně a přítomnosti lapacích rostlin v krajině v podobě vzešlých výdrolů řepky nebo hořčice v meziplodinách. Vyšší škodlivost lze očekávat cca do konce srpna, kdy se přesunou postupně na výdrol řepky a vysetou hořčici.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Za vysokých teplot je nižší účinnost přípravků, mechanickou bariérou je zakrytí sítěmi. K naředění početnosti lze použít lapací rostliny, ale nesmí být napadeny molicí. Ponechání výdrolu řepky a výsev hořčice (meziplodiny) na pozemcích, kde se nepěstuje brukvovitá zelenina, odláká část dospělců od porostů zelenin.

Drátovci

- stěhují se postupně k povrchu, začíná podzimní perioda škodlivého výskytu.

Monitoring - půdní výkopky nebo vyrýpnout rostlinu i se zeminou.

Ochrana - citlivé plodiny (brambory, kořenová zelenina...) z pozemků s drátovci sklídit přednostně co nejdříve, čím déle zůstanou na pozemku, tím vyšší bude procento škod.

Zápředníček polní

- početnost dospělců i housenek zůstává nízká, ale lokálně může dojít k přemnožení.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Osenice polní

- odchty ve feromonových lapacích jsou průměrné až podprůměrné, riziko škodlivosti je nízké, ale přesto může dojít k lokálnímu poškození na části pozemku. Kde pravidelně škodí, je třeba monitorovat výskyt housenek.

Monitoring - odchyt dospělců do feromonových lapáků. Housenky ukryté na spodní části rostlin nebo v půdě.

Ochrana - proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí, starší housenky ukryté v půdě, kam se účinná látka nedostane.

Housenky můr

- může škodit více druhů, na sledovaných lokalitách se vyskytují vzácně.

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Stále přilétají noví jedinci, kteří mohou pronikat do hlávek zelí, kde se v místě sání tvoří nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částčky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i trásněnku.

Mšice zelná

- výskyt je nízký, na většině ploch pod prahem pozorovatelnosti.

Monitoring - okřídlení i bezkřídlí jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům, částečně i užitečnými organismy. Mšice ukryté v hlávkách kontaktní přípravky nezasáhnou.

Mandelinka bramborová

- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Užitečné organismy

- s úbytkem škůdců je v porostech minimum užitečných organismů. Na lokalitách se mšicemi jsou občas larvy a kukly pestřenek, mšicomaři a jejich hyperparazitoidi.

Trásněnky

- početnost v cibuli už jen na některých pozemcích vysoká, v závislosti na ochraně.

Vlhko po deštích vyhovuje plzákům

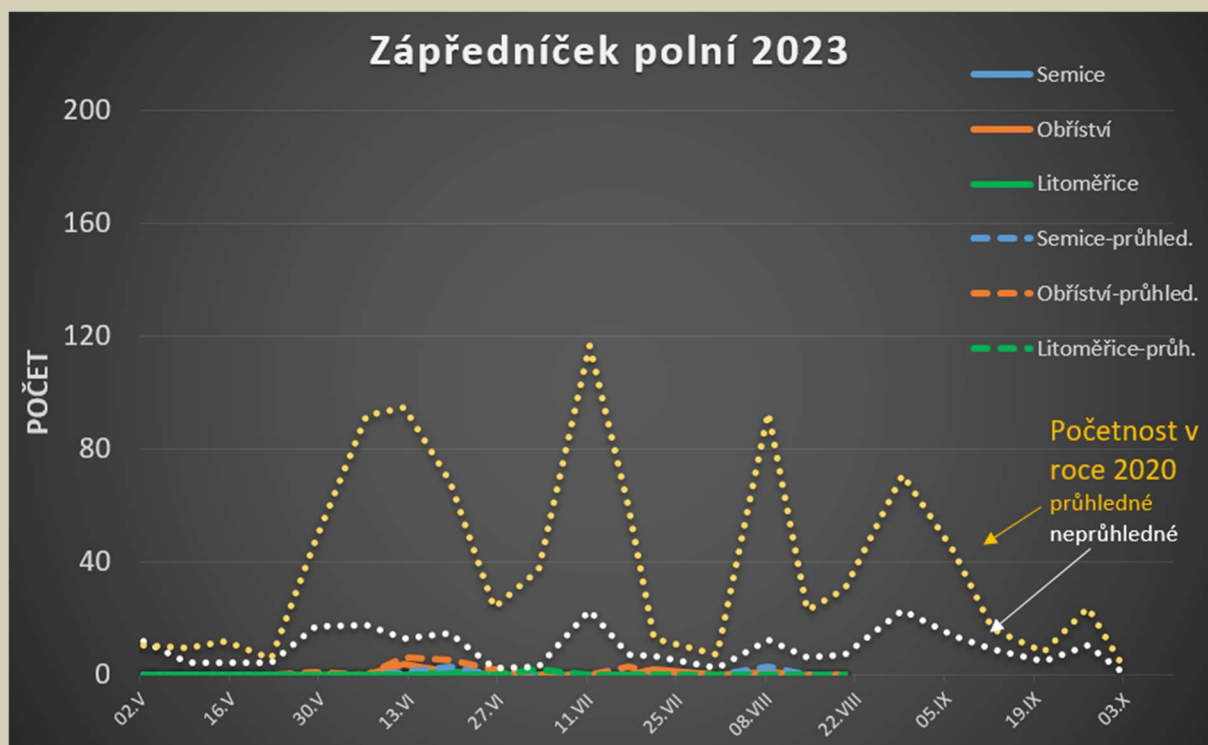
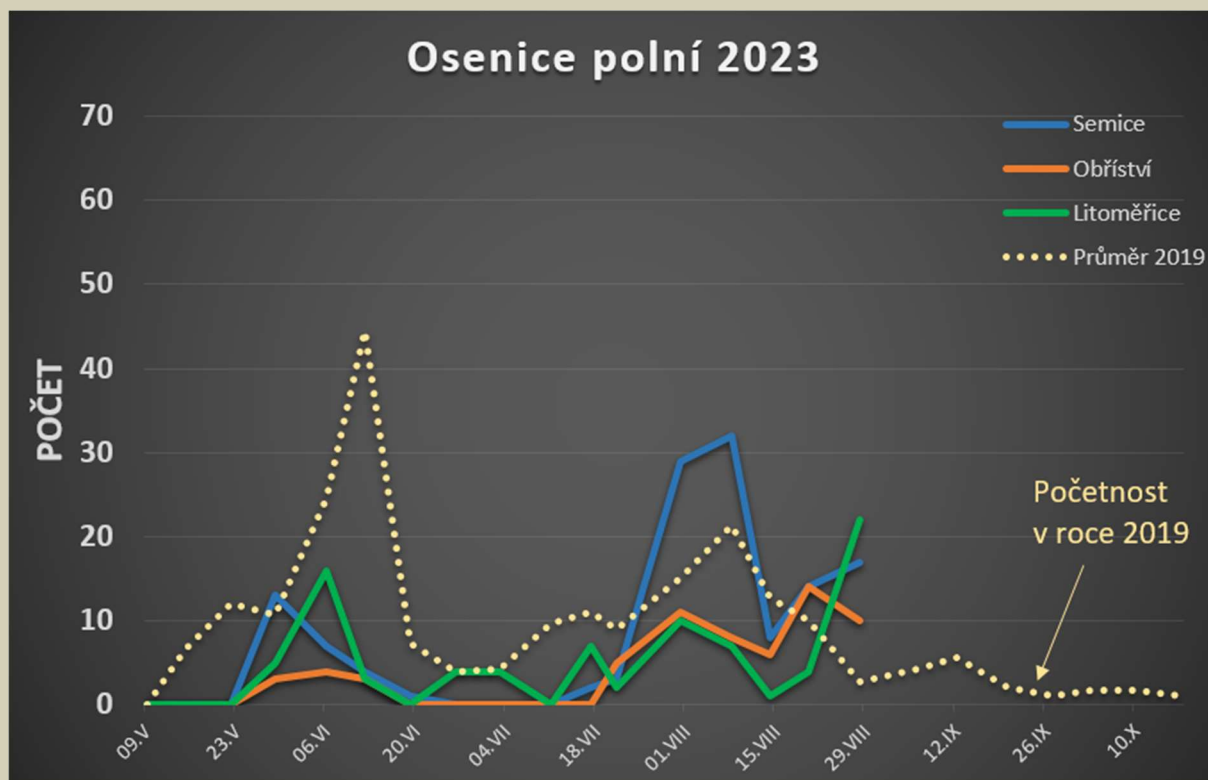
Zničené kedlubny plzáky na okraji pozemku, kteří se ukrývají v okolní vegetaci

Odchyt **osenice polní** a **zápředníčka** do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - létá 2. generace, početnost nízká, již se mohou vyskytnout housenky

Zápředníček - dospělci i housenky na sledovaných lokalitách pod prahem škodlivosti, v letošním roce do lapáků z neznámého důvodu téměř nelétají (odchyty neodpovídají výskytu)

Odchyt můry kapustové do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v roce 2021 (průměr ze všech 3 lokalit)
- začátek letu 2. generace

